

Baş Örtüsü Kimlerin Örtüsü3 Bölüm

– Sami Biber · 18 Nisan 2021

İlahi dinlerin ilki olan Musevilğin kitabı Tevrat'ta kadının başını örtmesiyle ilgili doğrudan bir ayet yok ise de yine Tevrat'ta anlatılan pek çok hadisede başörtüsüne atıfta bulunulduğunu görmekteyiz. Öte taraftan Yahudi geleneğinde bir hükmün dini olması için ille de Tevrat'ta yer alması gerekmez. Rabbinik literatürün tamamı dinin en önemli kaynaklarından. (Yani Hahamların koydukları hükümler diyelim özet olarak)

Yahudi kaynaklarında örtünme ile ilgili en eski metin Hz. Musa'nın yüzünü bir peçe ile örtmesidir. Evet Hz. Musa Tur Dağında Allah'tan on emri alırken yani O'nunla konuşurken yüzünde bir peçe vardır. Dağdan indiğinde de yüzünde peçe ile inmiş, kavminin önünde peçeyi açarak öyle konuşmuştur onlarla.

Neden peki? Neden Hz. Musa, Allah'tan on emri alırken, Allah ile konuşurken yüzünü bir örtü ile kapatmıştır?

Bu sorunun cevabı İslami kıssalarda da vardır. Hz. Musa Tur Dağına çıktığında Allah'ı olduğu gibi görmek ister. Allah ona " Buna dayanamazsın Ya Musa." Dese de Hz. Musa ısrar edince Allah, çok kısa belki de bir saniyeden bile az bir zaman için Tur Dağına tecelli eder ve o anda dağ erimeye başlar. Yani Allah'ı yalın gözle görmek mümkün değildir. (İslam kıssalarına göre bu sadece peygamberimize nail olmuştur Miraç'ta.) O yüzden de Hz. Musa, Allah ile konuşurken yüzüne bir örtü almıştır.

Hz. Musa'nın bu davranışı Yahudilikte pek çok dinsel adete kaynaklık yapmıştır ki ibadet esnasında başlarını kipa denen bir takke ile örtmeleri ama daha da çok ibadet esnasında yüzlerini bir bez ile örtmelerinin sebebi budur. Evet, Yahudiler kadın ya da erkek tek başına yaptıkları ibadet ve dualarında (bu zikir de olabilir) yüzlerini örterlermiş (Miş diyorum zira gözlerimle görmedim)

İşin çok daha ilginç ülkemizde İslam dini mensubu Nakşibendi Tarikatının Adıyaman- Menzil kolunda da müridler kendi başlarına zikir yaparken yüzlerini örterler ve örtü altında dillerini hiç kırıpratmadan, içlerinden – şeyhin(ya da halifelerinin) belirlediği sayıda- "Allah" diyerek tesbih çekerler. (İşte bunu bizzat gördüm hatta kısa bir süre için ben de yaptım. Resimde gördüğünüz gibi)

Yahudilikte kadınların başlarını örtmesiyle ilgili Tevrat'ta değişik anlatımlar vardır ama bu anlatımlar kesin bir hüküm değildir.

Mesela: Tekvin 24: 63-68 de şöyle bir olay anlatılır:

Hz. İbrahim, oğlu İshak'ı evlendirmeye karar verir ve kölesi Eliyezer'i Mezopotamya'ya kendi

akrabalarına gönderir. Eliyezer burada Hz. İbrahim'in yeğeni Betuel'in kızı Rebeka ile karşılaşır ve onu alarak tekrar Kenan iline döner. Bu arada Hz. İshak merak ve heyecanla Rebeka'yı beklemektedir. Nihayet Rebeka, kendisini bekleyen Hz. İshak'ı görünce köle Eliyezer'e " Bu kimdir?" Diye sorar, Eliyezer de ona evleneceği İshak'ın o olduğunu söyler. Bunun üzerine Rebeka peçesini alır, yüzünü örter.

Bu örtünme olayı Kenan ilinin bir geleneği olduğu gibi kadının " Ben artık evli bir kadınıam" mesajıdır. Bir nevi evlilik yüzüğü gibi...

Tekvin 38: 13-15 e göre, Yahuda'nın gelini Tamar'ın örtünmesinden şöyle bahseder: Yahuda, oğullarından Er'e Tamar adında bir gelin alır. Ancak Er kısa süre sonra ölür. Bunun üzerine Tamar, Yahuda'nın diğer oğlu Onan ile evlenir. Kötü kader diyelim Onan da ölür kısa süre içinde. Tamar, Yahuda'nın son oğlu Şela'nın büyümesini beklemek üzere babasının evine gönderilir. Derken Şela da büyür ama Tamar'a bir istek gönderilmez. Tamar, Şela büyüdüğü halde kendisine bir evlenme talebi gelmeyince üzerindeki dulluk kıyafetlerini çıkartır ve örtünerek kayınpederinin yoluna çıkar.

Yani örtünmek özellikle evli kadınların uydukları bir kuraldır. Aynı zamanda bir erkeğe aidiyeti ifade eder.

Tevrat'ın İşaya bölümünün 47 babında da Babil Kızı ve Keldani kızına hitapta özetle ere varmamış yani evlenmemiş kızlara oldukça büyük bir öfke ile seslenilmiş ve onlara "Artık yüzünüzü örtmeyin, baldırlarınız açın, ayıplarınızı herkese gösterin. Size acınmayacak" denilmiştir.

Evet, bu örneklerde de görüldüğü gibi Yahudilikte özellikle evli kadınların örtündükleri, böylece bekar kızlardan ayrıldığı görülmektedir.

Ancak bu verdiğimiz örneklerde kadınlara hitaben bir " Örtünün !" emri söz konusu değildir. Ama daha önce dediğimiz gibi Yahudi Dinin tek kaynağı Tevrat değildir. Tevrat kadar sözlü kaynaklar olan Rabbinik Literatür de kurallar koyar ve her Yahudi bu kuralları din olarak kabul edip uyar.

Yahudi toplumunun en önemli fıkıh(Din Hukuku) kitabı olan Talmud'da kadının yaratılış şekli ve kadının Adem'in kaburga kemiğinden yaratılmasının sebebi hakkında şu açıklama yer almıştır:

"Ben, kadını hafif meşrepli olmasın ve kibirden başını yüksekte tutmasın diye Adem'in başından yaratmadım. Çok araştırmamın diye de gözlerinden yaratmadım. Gizlice kulak vermesin ve laf taşımasını diye de kulağından yaratmadım. Geveze ve konuşkan olmasın diye de ağzından yaratmadım. Haset etmesin diye de kalbinden yaratmadım. Eli boş şeylere uzanmasın diye de elinden yaratmadım. Boş yere gezmesin diye de ayaklarından yaratmadım. Ben kadını Adem'in bedeninden sürekli örtülü ve gizli olan bir parçasından yarattım ki her zaman örtülü ve iffetli kalsın."

Yukarıdaki sözlerden anlaşıldığı üzere kadının yaratılışında örtü ve hicap temel alınmış ve hayatı

boyunca bu ilkeye riayet etmesi öngörölmüştür.

Ayrıca Rabbinik Literatüre baktığımızda hahamların ta asırlar öncesinden şunları dediğini ve Yahudiler için kural haline getirdiklerini de görmekteyiz:

- *İsrail Kızlarına başı açık dolaşmak yakışmaz
- *Karısının saçlarını göstermesine izin veren erkeğe lanet olsun
- *Kendini süslemek için saçını açan kadın fakirliğe sebep olur.

Rabbinik kanunlara göre başı açık bir evli kadının bulunduğu mecliste dua ve ayin yapmak yasaktır çünkü böyle bir kadın tamamen çıplak kabul edilmiştir.

Kadınlar başları açık olarak sinagoglara gelemmezler.

İşin ilginç kadınlar başları açık olarak camilere de gelemmezler. Dahası türbe ziyareti, mezarlık ziyareti de yapamazlar. Aynen yukarıda fotoğrafta gördüğünüz gibi. (O fotoğraf 2012 yılında Türkiye güzeli olabilmek için Eyüp Sultan'a gelip dua eden güzel kızlarımızı göstermektedir. Yani başka din mensupları ne yaparlar bilmem ama bizde demokrasilerde çare tükenmez. Eyüp Sultan Türbesinde baş örtülecek denmişse örtülür.))))) Hatta Eyüp Sultan hazretlerinden mayolu olarak jüri önünden geçtikten sonra Türkiye güzeli seçilmek için aracı olması konusunda yardım bile istenir.)))))

Neyse, biz tekrar Yahudilere dönelim:

Mesela Talmud'da şöyle bir kanun yer almaktadır: " Bir kadın, başına bir şey örtmeden halk arasına karışırsa erkeği mehir vermeden kadını boşayabilir."

Görüldüğü gibi Rabbinik kurallar oldukça sert ve katıdır. Bu kurallara 19. Yüzyıl sonlarına kadar sıkı sıkıya uyulsa da 19. Yüzyıldan itibaren içinde yaşadıkları Avrupa toplumunda çoğu kez kimliklerini saklama zorunluluğundan kadınlar başlarını açmış ya da peruk kullanmışlardır ki bugün Avrupa'nın her yerine yayılmış olan Hasidî Yahudi kadınları hâlâ peruk kullanmaktadır.

Özetleyecek olursak:

Yahudi toplumunda başörtüsü 19. Yüzyıl başlarına kadar soyluluğun ve asaletin, iffetin ve aidiyetin (Bir kadının kocasına aidiyetinin) sembolü olmuştur.

Peki Hıristiyanlıkta nasıldır?

Onu da gelecek bölümde ele alalım.